

УДК 159.9

Панченко В.І.¹, Семенцова О.М.², Серeda О.П.³

¹ студ. гр. УФКС-316 НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

³ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ФОРМУВАННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Формування усного мовлення є важливою умовою психічного та мовленнєвого розвитку дітей з порушенням слуху. Усне мовлення формується раніше інших форм мовлення і є основою для розвитку письмового мовлення. Найбільш відомими методиками з оволодіння мовленням є методики Н. Рау, Ф. Рау, В. Бельтюкова, Н. Слезіної, Е. Леонгард, Т. Пелінської.

Діти раннього віку (двох-трьох років), що зараховуються до дошкільного закладу, не володіють усним мовленням навіть на

елементарному рівні. Хоча мають для цього деякі передумови: дзвінкий голос, беззвучне артикулювання, лепетання. Формування усного мовлення глухих та слабочуючих дошкільників повинно проходити в умовах спеціально організованого навчання. Основним завданням навчання дітей цієї категорії є створення потреби у вербальному спілкуванні.

У даних тезисах описано систему роботи вчителя-сурдолога з дітьми молодшого дошкільного віку на базі Комунального закладу «Запорізької спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату «Джерело».

В основу системи навчання усному мовленню лягли здобутки вітчизняних та зарубіжних фахівців у галузі дошкільної сурдопедагогіки. Основою методики є аналітико-синтетичний полісенсорний концентричний метод формування вимови Ф. Рау, Н. Слезіної та методика Е. Леонгард з формування усного мовлення і розвитку слухового сприймання у глухих дошкільників. У цій методиці Е. Леонгард звертає увагу на важливість ранньої діагностики і слухопротезування, раннього початку корекційної роботи та максимальне включення батьків у процес корекції.

Робота з формування усного мовлення у дітей молодшого дошкільного віку у спеціалізованому закладі відбувається в декілька етапів. Основним завданням першого етапу є формування потреби у дітей у спілкуванні усним мовленням, розвитку здатності наслідувати звукове мовлення та спонування до самостійного усного мовлення. На цьому етапі велика увага приділяється роботі над слоговою та ритмічною основою слова засобами фонетичної ритміки. Також проводиться робота по викликанню та автоматизації звуків.

На другому етапі продовжується робота над формуванням ритміко-інтонаційної сторони мовлення з поєднанням з аналітико-синтетичним полісенсорним концентричним методом. На цьому етапі, крім задіяних раніше зорового і слухового аналізатора, використовується дотиковий та руховий аналізатори. Концентричний метод Ф. Рау, Н. Слезіної з використанням скороченої «системи фонем» використовується у роботі над звуковим складом слова.

Під час викликання звуків мовлення у дитини молодшого дошкільного віку спираємось на методику Е. Леонгард з формування усного мовлення і розвитку слухового сприймання у глухих дошкільників, згідно якої перший концентр складається з 13 звуків: а, п, о, м, т, у, ф, н, в, з, е, л, к. На протязі двох перших років перебування у дошкільному закладі діти опановують вимовою звуків першого концентру та одночасно з цим вчать вимовляти слова замінюючи відсутні звуки звуками з першого концентру. Паралельно ведеться робота над мовленнєвим диханням для формування вмінь користуватися диханням при вимові слова й фрази злито та над силою і висотою голосу.

На заняттях використовуємо знайомий дітям словниковий матеріал. Наочні посібники для автоматизації навичок голосної вимови конкретних предметів, явищ та дій.

При закріпленні вимови звуків в словах та фразах дотримуємось принципу навчання «від предмета до його словесного позначення». При необхідності використовуємо надруковане позначення слова. Після вимови введеного в мовлення звуку з опорою на табличку йде відтворення звуку без опори.

Надалі робота над усним мовленням продовжується у старших групах та у школі.